

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2025-yil, 12-13-noyabr

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE
PHILOLOGY AND TRANSLATION
STUDIES”**
international scientific and practical conference
November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV

akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic
“Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

MAQOLLAR TARJIMASIDA TARJIMONLARINING LINGVOMADANIY YONDASHUVLARI

Shohsanam Bekmuratova,

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada maqollar tarjimasi jarayonida tarjimonning lingvomadaniy kompetensiyasi va milliy madaniyatni to‘g‘ri talqin etishdagi roli tahlil qilinadi. Maqollar xalqning dunyoqarashi, qadriyatlari, urf-odatlari hamda milliy tafakkurining o‘ziga xos ifodasi sifatida milliy madaniyatning muhim qatlamini tashkil etadi. Shu sababli ularni boshqa tildan tarjima qilishda faqat lingvistik emas, balki madaniy, kontekstual va pragmatik omillarni ham inobatga olish zarur.

Maqolada ingliz va o‘zbek tillaridagi maqollarning tarjimasi misolida tarjimonlarning lingvomadaniy yondashuvlari tahlil qilinib maqollarda yashiringan madaniy semantika, metaforik obrazlar, xalqona tafakkur va madaniy konnotatsiyalarni to‘g‘ri ifodalash muammosi o‘rganiladi. Tadqiqotda ekvivalentlik, adekvatlik, kompensatsiya, adaptatsiya va transformatsiya kabi tarjima strategiyalarining maqollar tarjimasidagi o‘rni yoritiladi.

Kalit so‘zlar: *lingvomadaniyat, tarjimon kompetensiyasi, madaniy ekvivalentlik, adekvatlik, milliy kolorit, frazeologik birliklar, adaptatsiya, transformatsiya.*

Abstract. This article analyzes the role of the translator in the process of translating proverbs and the correct interpretation of national culture. Proverbs constitute an important layer of national culture as a unique expression of the worldview, values, traditions and national thinking of the people. Therefore, when translating them from another language, it is necessary to take into account not only linguistic, but also cultural, contextual and pragmatic factors.

The article analyzes the linguocultural approaches of translators using the example of the translation of proverbs in English and Uzbek and studies the problem of correctly expressing the cultural semantics, metaphorical images, folk thinking and cultural connotations hidden in proverbs. The study highlights the role of translation strategies such as equivalence, adequacy, compensation, adaptation and transformation in the translation of proverbs.

Keywords: *linguistic culture, translator’s competence, cultural equivalence, adequacy, national color, phraseological units, adaptation, transformation.*

Kirish. Har bir xalqning tili uning tarixiy tajribasi, madaniy merosi, dunyoqarashi va ma’naviy qadriyatlarining in’ikosidir. Shu ma’noda maqollar xalq tafakkurining, axloqiy-ruhiy qarashlarining, ijtimoiy tajriba va milliy mentalitetning ixcham, ammo sermazmun ifodasidir. Maqollar asrlar davomida xalq og‘zaki ijodining eng faol va barqaror shakllaridan biri sifatida tilning leksik-semantik tizimida alohida o‘rin egallaydi. Ular nafaqat estetik, balki didaktik, axloqiy va falsafiy vazifani ham bajaradi.

Tilshunoslikning zamonaviy bosqichida maqollarni faqat lingvistik birlik sifatida emas, balki madaniyat, tafakkur va ijtimoiy ongning mahsuli sifatida o‘rganish tendensiyasi kuchaymoqda. Bu yo‘nalish “lingvomadaniyatshunoslik” deb atalib, til va madaniyat o‘rtasidagi o‘zaro aloqani tadqiq etadi. Maqollar esa bu aloqaning eng yorqin namunasidir, chunki ularning semantik tarkibida xalqning ma’naviy qadriyatlari, urf-odatlari, diniy tasavvurlari, axloqiy me’yorlari mujassamdir.

Tarjima jarayonida aynan shu jihatlar tarjimon oldiga murakkab vazifalarni qo‘yadi. Chunki maqollar tildan tilga o‘girilganda, ular nafaqat so‘z darajasida, balki madaniy semantika, konseptual obraz va milliy tafakkur darajasida ham o‘zgarishga uchraydi. Tarjimon faqat til birliklarini emas, balki ular ortida yashiringan xalqona dunyoqarashni, madaniy qadriyatlarni va ijtimoiy konnotatsiyalarni ham anglay olishi lozim. Shu sababli maqollar tarjimasida lingvomadaniy yondashuv alohida ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Bugungi globallashuv davrida turli xalqlarning madaniy va axloqiy qadriyatlari bir-biri bilan tobora yaqinlashmoqda. Shu jarayonda tarjima nafaqat til vositasi, balki madaniyatlararo muloqot ko‘prigi sifatida muhim rol o‘ynamoqda. Tarjimon bu jarayonda vositachilik qiluvchi emas, balki madaniyatlararo tafakkurning yaratuvchisi sifatida namoyon bo‘ladi. Maqollar tarjimasida esa bu rol

yanada mas’uliyatli, chunki bunday birliklarda xalqning mentaliteti, tarixiy tajribasi va qadriyatlari ixcham, ammo chuqur semantik qatlamlarda mujassamdir.

Maqollarni tarjima qilishdagi asosiy muammo shundaki, ko‘plab maqollar so‘zma-so‘z o‘girilganda o‘zining estetik ta’sirini, madaniy konnotatsiyasini yo‘qotadi. Masalan, ingliz tilidagi “When in Rome, do as the Romans do” maqolini o‘zbekchaga so‘zma-so‘z tarjima qilish semantik jihatdan to‘g‘ri bo‘lsa-da, madaniy jihatdan yetarli bo‘lmaydi. Uni “Har yerning o‘z odati bor” deb tarjima qilish esa madaniy ekvivalentlikni ta’minlaydi. Shunday holatlar tarjimonning lingvomadaniy sezgirligini, madaniy tafakkurini va ijodiy yondashuvini talab etadi.

Lingvomadaniy yondashuvning asosiy mohiyati – mazmuni emas, ma’noni va ruhni yetkazishdir. Bunda tarjimon semantik ekvivalentlikni madaniy kontekst bilan uyg‘unlashtiradi. Shu bois maqollar tarjimasida so‘zma-so‘zlik o‘rnini madaniy moslashtirish (adaptatsiya) va kompensatsiya strategiyalari egallaydi.

Tarjima nazariyasi sohasida A.V. Fedorov, V.N. Komissarov, P. Newmark, E. Nida, L.Venuti kabi olimlar maqollar va frazeologik birliklarning madaniy tarjimasiga alohida e’tibor bergan. Ularning fikricha, har qanday milliy birlikni tarjima qilishda tarjimon denotativ ma’no bilan bir qatorda konnotativ va assotsiativ ma’nolarni ham hisobga olishi kerak. Ayniqsa maqollar kabi madaniy qatlamli birliklarda bu talab tarjimonning ilmiy-ijodiy mas’uliyatini yanada oshiradi.

O‘zbek tilshunosligida ham bu masalaga e’tibor kuchaymoqda. O.Madrahimov, N. Ahmedova, M. Yuldasheva kabi olimlar o‘zbek maqollarining tarjimasida milliy koloritni saqlash va madaniy moslikni ta’minlash yo‘llarini tahlil qilganlar. Ularning tadqiqotlari ko‘rsatadiki, maqollar tarjimasida lingvomadaniy yondashuvni qo‘llash milliy qadriyatlarni yo‘qotmasdan, ularni boshqa madaniyat vakillariga yetkazish imkonini beradi.

Mazkur maqolada aynan shu masala - maqollar tarjimasida tarjimonlarning lingvomadaniy yondashuvi asosiy tahlil obyekti sifatida o‘rganiladi. Tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, til va madaniyat o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni hisobga olgan holda, tarjimonlarning madaniyatlararo tafakkurini shakllantirish bugungi global kommunikatsiyada muhim omil hisoblanadi.

Ushbu ishda ingliz va o‘zbek maqollari misolida: lingvomadaniy konnotatsiyalarni saqlash usullari; ekvivalentlik va adekvatlik darajalari; madaniy moslashtirish (adaptatsiya) va transformatsiya strategiyalari; tarjimonning madaniy kompetensiyasi tahlil qilinadi.

Maqollar tarjimasida lingvomadaniy yondashuv nafaqat tilshunoslik nuqtai nazaridan, balki madaniyatlararo kommunikatsiya, pragmatik lingvistika va tarjima estetikasi sohalari kesimida ham dolzarb masala hisoblanadi. Mazkur maqola ushbu masalani ilmiy-nazariy jihatdan yoritish, tarjima amaliyotida esa milliy qadriyatlarni saqlagan holda global muloqot madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Til va madaniyat o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik tilshunoslikning ko‘plab yo‘nalishlarida, xu.usan, lingvomadaniyatshunoslik va tarjima nazariyasida asosiy tadqiqot obyekti sifatida qaraladi. Har bir tilda xalqning dunyoqarashi, qadriyatlari, urf-odatlarini, tarixiy tajribasi va axloqiy ideallari mujassam bo‘lgan. Shu bois har bir so‘z yoki ibora faqat semantik ma’noga ega emas, balki madaniy konnotatsiya bilan ham to‘yingan bo‘ladi.

Maqollar ana shunday madaniy semantikaning eng ixcham, ammo mazmunan chuqur ko‘rinishlaridan biridir. Ular xalq tafakkurining natijasi, ijtimoiy-axloqiy tajribaning tildagi estetik ifodasidir. Shu bois maqollarni tarjima qilish jarayoni odatdagi leksik tarjimadan tubdan farq qiladi. Tarjimon faqat lingvistik ekvivalentlikni emas, balki madaniy ekvivalentlikni ham ta’minlashi zarur. Tarjima nazariyasida E. Nida (1964) “formal ekvivalentlik” va “dinamik ekvivalentlik” tushunchalarini kiritgan. Formal ekvivalentlikda matnning tashqi shakli saqlanadi, dinamik ekvivalentlikda esa maqsadli til foydalanuvchisiga asl matn bilan bir xil ta’sir ko‘rsatish muhim

hisoblanadi. Maqollar tarjimasida ikkinchi yondashuv - dinamik yoki funksional ekvivalentlik - ayniqsa samarali, chunki bu usul ma’noni madaniy moslashtirish orqali yetkazadi.

Masalan, ingliz tilidagi “The grass is always greener on the other side of the fence” maqolini soʻzma-soʻz oʻgirish ma’no jihatidan toʻgʻri, ammo madaniy jihatdan begona boʻladi. Uning oʻzbek tilidagi madaniy ekvivalenti “Qoʻshningniki doim yaxshi koʻrinadi” shaklida boʻlishi kerak. Bu tarjima orqali soʻzning madaniy va ijtimoiy ruhiy konteksti saqlanadi.

Tarjimon - bu ikki madaniyat oʻrtasidagi vositachi emas, balki madaniyatlararo muloqot yaratuvchisidir. U faqat tilni emas, balki madaniyatni ham “oʻgiradi”. Shu bois tarjimonning lingvomadaniy kompetensiyasi - ya’ni til, madaniyat, tarix, urf-odatlar, xalq psixologiyasi va mentalitetni bilish darajasi - maqollarni toʻgʻri tarjima qilishda hal qiluvchi rol oʻynaydi.

Masalan, ingliz tilidagi “Don’t count your chickens before they hatch” maqolini soʻzma-soʻz “Tuxumdan chiqquncha joʻjalarni sanama” tarzida tarjima qilish oʻzbek oʻquvchisi uchun ham tushunarli, lekin semantik urgʻu toʻliq chiqmaydi. Ma’nodosh, lekin madaniy jihatdan mosroq variant “Ish bitmasdan shodlanma” yoki “Vaqtdan oldin xursand boʻlma” shaklida boʻladi. Bu holda tarjimon tilning tashqi shaklini emas, madaniy pragmatikasini saqlagan.

Shuningdek, oʻzbek maqollarini ingliz tiliga tarjima qilishda ham xuddi shunday muammo kuzatiladi. Masalan:

Oʻzbekcha: “Koʻpni koʻrgan bilur, koʻpni yegan - toʻyur.”

Inglizcha ekvivalent: “Experience is the best teacher.”

Bu tarjimada ma’nodosh, ammo shaklan mutlaqo boshqacha ifoda ishlatilgan - bu esa madaniy moslashtirish (adaptation) strategiyasidir. Tarjimon maqollarni tarjima qilayotganda semantik ma’noni toʻliq anglash, madaniy konnotatsiyani tahlil qilish, maqsadli til madaniyatiga mos ifoda topish, ijobiy estetik ta’sirni saqlash, xalqona obrazni moslashtirish kabi bosqichlardan oʻtadi. Bu jarayon ijodiy tafakkurni, intermadaniy sezgirlikni va pragmatik fikrlashni talab qiladi. Quyida ingliz va oʻzbek maqollari misolida lingvomadaniy tarjimaning ba’zi strategiyalari tahlil qilinadi:

Inglizcha maqol	Soʻzma-soʻz tarjima	Oʻzbekcha madaniy ekvivalent	Tarjima strategiyasi
The apple doesn’t fall far from the tree.	Olma daraxtdan uzoqqa tushmaydi.	Otasiga oʻxshagan oʻgʻil.	Madaniy ekvivalentlik
When in Rome, do as the Romans do.	Rimda boʻlsang, rimliklarday yashagin.	Har yerning oʻz odati bor.	Adaptatsiya
Actions speak louder than words.	Harakat soʻzdan balandroq gapiradi.	Ish soʻzdan ustun.	Transformatsiya
Birds of a feather flock together.	Bir xil patli qushlar birga uchadi.	Oʻxshashlar oʻzaro topishadi.	Kompensatsiya
Easy come, easy go.	Oson kelgan, oson ketadi.	Tez topgan – tez yoʻqotar.	Toʻgʻridan-toʻgʻri ekvivalentlik

Ushbu jadvaldan koʻrinadiki, ingliz va oʻzbek tillari oʻrtasidagi madaniy tafovutlarni bartaraf etish uchun tarjimon koʻpincha adaptatsiya, transformatsiya va madaniy ekvivalentlik usullaridan foydalanadi. Bu esa lingvomadaniy yondashuvning amaliy ahamiyatini yaqqol koʻrsatadi.

Maqollar oʻzida milliy mantiq, obrazli tafakkur, xalq psixologiyasini mujassam etganligi sababli, ularni boshqa tilda aynan oʻsha ohang, hissiy taʻsir va ma’naviy kontekstda ifoda etish

tarjimonning madaniy sezgirligiga bog‘liq. Masalan, o‘zbek tilidagi “*Toshni otgan - qo‘lni yashiradi*” maqolining inglizcha mos varianti “*Throw a stone and hide the hand*” bo‘lishi mumkin, lekin bu ibora ingliz tilida ishlatilmaydi. Uning funksional jihatdan yaqinroq varianti “*A guilty conscience needs no accuser.*” Shunday qilib, madaniy moslik ba‘zan semantik ekvivalentlikdan ustun bo‘ladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, maqollar tarjimasida lingvomadaniy yondashuv orqali tarjimonning madaniy kompetensiyasini oshiradi, milliy kolorit va xalq tafakkurini saqlaydi, maqsadli til foydalanuvchisi uchun tabiiy va ta’sirli nutqni ta’minlaydi, so‘zma-so‘z tarjima natijasida yuzaga keladigan semantik yo‘qotishlarni kamaytiradi. Maqollar tarjimasida lingvomadaniy yondashuv nafaqat tilshunoslik nuqtai nazaridan, balki madaniyatlararo kommunikatsiya nuqtai nazaridan ham zarurdir. Bu yondashuv orqali tarjimon tilni o‘giruvchi emas, balki madaniyatni yetkazuvchi bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Salomov G‘. Tarjima jarayoni va tarjimon mahorati. – Toshkent: O‘qituvchi. 1979. – B.38
2. Nida E. A. Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating. Leiden: E.J. Brill. 1964.
3. Newmark P. A Textbook of Translation. London: Prentice Hall. 1988.
4. Фёдоров А. В. Основы общей теории перевода.– Ленинград: Просвещение, 1983. – 256 с.
5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – Москва: Высшая школа, 1990. – 253 с.
6. Akhtamovna, Mukhammadiyeva D. "Structural-semantic Analyses of the Phraseme Translation in “Baburname”." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, vol. 9, no. 12, 17 Dec. 2021, pp. 598-603.2021/4
7. Bekmuratova S. M. K. TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN INCLUSIVE EDUCATION //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2022. – T. 2. – №. 3. – С. 534-538.
8. Muhammadiyeva, D. Boburnomadagi o‘lim va umr konseptl iparemiyalar xususida. URL: <https://www.researchgate.net/publication/357899166>
9. Yuldasheva M. Maqollar tarjimasida milliy kolorit va semantik adekvatlik muammosi. – Filologiya masalalari jurnali, №2. – 2020.
10. To‘xlieva Z. Til va madaniyat: lingvomadaniyatshunoslik asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti. – 2016.
11. Rasulov A. Maqollar tarjimasining semantik va pragmatik tahlili. – Tilshunoslikda yangi yondashuvlar, 4-son. – 2019.
12. Bekmuratova S. Linguocultural features of proverbs on the topic of patriotism in the Uzbek and English languages //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1. – С. 1-3.
13. Teshaboyeva, Ziyodaxon Qodirovna, and Shohsanam Muxtorbekqizi Bekmuratova. «Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari.» Pedagogik tadqiqotlar jurnali 2.1 (2024): 116-121.
14. Mahmadiyor Asadov. (2025). The concept of individualism and absurdity in Camus’ the stranger. American Journal of Philological Sciences, 5(03), 119–123.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабур и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafruz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatiik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik in’shasinda halk biliminin ishlevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beş, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal bağlantilari	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezirali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OVIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДІЛЬБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansımaları	357
77.	Эльмира АДІЛЬБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliğinin sembolü olarak Hoca Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДІЛЬБЕКОВА, Гүлнұр ЕСЕНГЕЛДІ. Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahın kızı masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirası: şamanizm ve islam’ın izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҮБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta’limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509

102.	Зулфия КУРБАНОВА. Методика работы с текстом на занятиях по русскому как иностранному	513
103.	Nilufar BURIYEVA. Sun’iy intellekt vositalari asosida o‘quvchilarning lingvokulturologik kompetentligini rivojlantirish metodikasi	516
104.	Шахло УРИНОВА. Методика формирования лексической компетенции студентов в процессе изучения русского как иностранного	520
105.	Gulnoz MAMARASULOVA. Geopolitical meanings in media discourse	524
	V SHO‘BA. КОМПАРАТИВИСТИКА YOSH TADQIQOTCHILAR NIGOHIDA	
106.	Saida SULTANOVA. Badiiy tarjimaga o‘rgatishda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	529
107.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Айжан ЖАНҒЫЛЫШ. Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы инновациялық әдістер	533
108.	Barno ABDULLAYEVA. “Boburnoma”ning xorijiy tillarga tarjima qilinishi	539
109.	Zilola ERGASHEVA. The transformation of translation practices through artificial intelligence technologies	544
110.	Dilfuza ZOYIROVA, Aziza YORIQULOVA. Tarjima jarayonida ekvivalentlik tamoyilining an’anaviy talqinlari	547
111.	Anvar MIRZAQULOV. Ikkinchi jahon urushidan so‘ng sinxron tarjimaning paydo bo‘lishi va rivojlanishi	549
112.	Shuhrat MULADJANOV. Different approaches to the lingua-stylistic analysis in literary translation	552
113.	Gulshan ERGASHEVA. Tarjimashunoslikda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar: o‘zbek va nemis tilidagi frazeologizmlar talqinida	555
114.	Dilnoza SHONAZAROVA. Xabarlar tarjimasi va lokalizatsiyasi	559
115.	Умида МУХАММАДИЕВА. Язык и культура: трудности перевода национально-культурных особенностей	562
116.	Gulnoza XUDAYQULOVA. Badiiy asarlarni tarjima qilishda uchraydigan ba’zi frazeologik muammolar	567
117.	Shoira XODJAYEVA. Bilvosita tarjimaning muammolari: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	570
118.	Djamila BEGJANOVA. Paremiologik birliklar tarjimasida lingvokulturologik ekvivalentlik	573
119.	Shaxnoza IBRAGIMOVA. Linguistic representations of characters and peculiarities of translating their original names in “A farewell to arms”	577
120.	Fazilat XABIBULLAYEVA. Mumtoz adabiy manbalar tarjimasida: arxaiik leksika jahon tarjimashunosligi kontekstida	580
121.	Maftuna RO‘ZMETOVA. Fentezi adabiyoti tarjimasida madaniy konnotatsiyalarning ifodalanishi	584
122.	Maftuna SAPAROVA. “Al-qistosu-l-mustaqim fi ilmi-l-arud” asarining ingliz tilidagi tarjimasida xususida	588